

# تاریخ تربیت بدنی

تهیه و تنظیم: عباسی

اهمیت و فایده مطالعه تاریخ

- شناسنامه جامعه بشری است.
- آشنائی با زندگانی، آداب، رسوم و عقاید گذشتگان.
- بهره گیری از نحوه زندگی گذشتگان و استفاده آن در زندگی جدید.
- شناخت خود، اسرار نهفته رفتار و مسئولیت ها

تاریخ، علم و تعلیم و تربیت

- ♦ تاریخ فقط با استفاده از اسناد و مدارک ارائه می شود و قطعیت علوم تجربی را ندارد.
- ♦ تعلیم و تربیت همزمان با سکنی گزینی بشر روی زمین آغاز شده است.
- ♦ بشر اولیه از دانش محدود خود جهت تسلط بر طبیعت استفاده می کرده است.
- ♦ آداب و رسوم بشر اولیه دارای هدفی پویا در جهت زندگی بهتر بود.

اهداف درس تاریخ تربیت بدنی

- ♦ آگاهی از سرگذشت انسانها در برخورد با تربیت جسم و روح.
- ♦ آگاهی از وضعیت تعلیم و تربیت و تربیت بدنی در زمانهای مختلف.
- ♦ شناخت اهمیت تربیت بدنی در اقوام مختلف.
- ♦ شناخت اهداف المپیک.
- ♦ آگاهی از تاریخچه المپیک.

## تاریخ و تربیت بدنی

♦ دلایل میل برافزایش تواناییهای بدنی بشر اولیه :

♦ اعتبار بالاداشتن بدنی قوی با مهارتهای ویژه

♦ نیازهای جسمی

♦ نیاز به اهمیت

♦ شکار حیوانات

♦ نیاز به مسکن

## مهمترین مشکلات ورزش در جهان سوم

♦ فقدان هدایت علمی و فناوری متناسب با ورزش.

♦ عدم تعادل ورزش قهرمانی با ورزشهای همگانی.

♦ ترک ورزش های سنتی کشور و گرایش به ورزشهای مدرن

♦ جایگاه ورزش بانوان.

## تعریف تربیت بدنی

نظر بورگر دل :مهمترین اصل و هدف از عرضه تربیت بدنی به طور کلی افزایش بازده نیروی بدنی است.

نظر دکتر لوبوش :تربیت بدنی مجموع روشهایی است جهت تبدیل بدن به وسیله مورد اعتماد و تطابق همگامی با محیط های زیست شناختی و اجتماعی از طریق پرورش عوامل

زیست‌شناختی ... این باعث به وجود آمدن کنترل و افزایش مهارت‌های بدنی - که یکی از عوامل مهم رفتار و شخصیت آدمی است - می‌شود.

ورزش

ورزش از نظر لغوی اسم مصدر است. به معنای «ورزیدن» و برزیدن مصدر آن، یعنی کارکردن، عمل کردن، کوشیدن، پیاپی انجام دادن و ریاضت کشیدن است.

معادل کلمه ورزش در زبان انگلیسی sport است که به هر نوع فعالیت بدنی و بازی که منجر به انجام مسابقه و نمایش مهارت بین دو فرد و یا دو گروه شود که ملزم به انجام تمرین‌های مداوم و فراگرفتن مهارت در یک حرکت یا رشته ورزشی باشد، اطلاق می‌شود.

تعریف ورزش از نظر کواکلی

ورزش عبارت است از یک فعالیت رقابتی نهادینه شده که مستلزم کاربرد نیروی جسمانی شدید و یا استفاده از مهارت‌های جسمانی پیچیده به وسیله شرکت‌کنندگانی است که توسط عوامل درونی و بیرونی تحریک می‌شوند.

## تعریف بازی

بازی صورت تغییر شکل یافته مسائل واقعی است که فرد با توجه به علاقه خود آن را سازمان داده است و دارای شرایط زیر است :

۱- معیار بازی، داشتن مقاصد وهمی و خیالی است

۲- بازی به طور آزادانه از طرف فرد انتخاب می‌شود

۳- بازی باید «لذت بخش» باشد

۴- بازی به طور ذاتی برانگیخته می‌شود

انگیزه‌های نخستین برای گرایش به تربیت بدنی و ورزش

## انگیزه‌های نخستین برای گرایش به تربیت بدنی و ورزش

- ۱. تکامل و توسعه استعداد جسمانی
- ۲. ایجاد گروه‌های نیرومند برای بهتر زیستن
- ۳. تقویت جسم برای ارضا احسن برتری جویی
- ۴. ایجاد سرگرمی

## ورزش در ایران باستان

در قرون گذشته مشرق زمین، ایران تنها کشوری بود که در نظام تعلیم و تربیت خود بیشترین اولویت را به ورزش و تربیت بدنی اختصاص داده بود. در حالی که در همان زمان سایر کشورها به ورزش و تربیت بدنی توجه چندانی نداشتند، ایرانیان به اهمیت و ارزش توانایی و سلامت بدن به عنوان یکی از عوامل بسیار مهم در ایجاد ارتشی سلحشور و پیروز پی برده بودند. تلاش برای حفظ مرز و بوم ایران بر اساس تعالیم زرتشت که به عنوان سرزمین مقدس نامیده شده است و نیز میل به کشور گشایی و تسخیر سرزمین‌های مجاور ایجاب می‌کرد که جوانان از آموزش‌های نظامی منظمی که پایه و اساس آن ورزش و تربیت بدنی بود، برخوردار شوند. در حقیقت برنامه آموزش نظامی بسیاری از جوانان به مهارت‌های بدنی و قوای جسمانی محدود می‌شد تا بتوانند ویژگی‌های لازم یک سرباز خوب و شایسته را بدست آورند

ویل دورانت مؤلف کتاب تاریخ تمدن در باب اهمیت فرزندان در ایران قدیم می‌گوید: یکی از اصول رایج آن زمان این بود که مدرسه نزدیک بازار نباشد تا دروغ و دشنام و تزویر که در لفظ عام جاری است مایه تباهی اخلاق کودکان نشود و دیگر اینکه آزاداندیشی و آمادگی برای پذیرش اندیشه‌های تازه چنان بود که در مقابل اندیشه‌های بیگانگان از خود تعصب و واکنش

های تند نشان نمی دادند و هر اندیشه تازه‌ای را با حوصله دقت و علاقمندی مورد بررسی قرار می دادند و با همین روحیات عالی، شیوه‌های تربیتی خاص را در مورد فرزندان خود اعمال می کردند و ورزش آن روزها نیز اسب سواری و تیر اندازی و شکار بود هرودوت مورخ مشهور یونانی می نویسد: ایرانیان از ۵ سالگی تا ۲۰ سالگی سه چیز را می آموختند:

#### ۱- سوارکاری ۲- کمانداری (تیراندازی) ۳- راستگویی

تمرینات شامل برنامه‌هایی چون دو، تیراندازی با کمان، پرتاب نیزه، ارابه‌رانی، شکار، رژه نظامی و کماندازی بود. سربازان، توانایی مسافرت با غذا و لباس کم را داشتند و تمام شرایط سخت را به راحتی تحمل می کردند.

در اواخر دوران هخامنشی ورزش به تدریج اهمیت خود را در نزد ایرانیان از دست داد. سستی و رخوت سربازان نظامی باعث شد که شکست سختی از اسکندر مقدونی متحمل شوند.

اسب سواری: ایرانیان عهد باستان دلبستگی زیادی به اسب داشتند و این موجود را عضو خانواده خود می پنداشتند و به هنگام نیایش برای اسب نیز مانند سایر اعضای خانواده خود دعا می کردند. اهمیت اسب در زندگی مردم ایران باستان چنان بوده است که نام بسیاری از سلاطین نامدار با کلمه اسب ترکیب یافته بود. مانند لهر اسب (اسب تندرو) تهماسب (دارنده اسب زورمند) و ارجاست (دارنده اسب با ارج).

تیراندازی: پس از آموزش اسب سواری، تعلیم تیراندازی و شکار آغاز می شد. کمان بلند و تیرهایی ساخته شده از نی و نیزه کوتاه جزو وسایل شکار و تیراندازی ایرانیان بود. در

مورد آموختن تیراندازی و شکار به کودکان در شاهنامه سخن بسیار رفته است و از مهارت بهرام گور در تیراندازی، داستانهای شگفت انگیزی نقل شده است.

چوگان: یکی دیگر از برنامه های تربیت بدنی در ایران باستان بازی چوگان است که ایرانیان آن را ابداع کردند. کودکان پیاده و جوانان سوار بر اسب به بازی چوگان می پرداختند و بدان عشق می ورزیدند. بازی کریکت انگلیسی و گلف که امروزه از ورزش های متداول و پرطرفدار در سراسر دنیا هستند، برگرفته از بازی چوگان ایرانی است.

شنا: از دیگر برنامه های با اهمیت ورزشی در ایران باستان تعلیم شنا به کودکان بود. شنا در نهرها و رودخانه ها آموزش داده می شد و این آموزش با هدف نظامی صورت می پذیرفت. به روایت استرابون ایرانیان به کودکان خود گذشتن از نهرها و رودخانه ها را بدون ترشدن سلاح و جامه آموزش می دادند.

این نکته درخور توجه است که ورزش و پرورش اندام از نظر فضایل اخلاقی نیز مورد توجه ایرانیان باستان قرار داشت و آنان عقیده داشتند که ورزش علاوه بر تامین تندرستی و نیرومندی، پرورش دهنده فضایل صفات نیک همچون شجاعت، جوانمردی و فروتنی است.

آریانها یکی از شعب مردمان هند و اروپایی بودند که شعبه اولی آنها به حساب می آمدند. برخی از باستان شناسان معتقد هستند که ساکنین اولیه آریانها یا آریاییها در قسمت شرقی و جنوب شرقی دریای خزر بوده و برخی دیگر آنها را به مردمان قفقازیه که به قسمت های جنوبی خزر آمده اند نسبت می دهند.

اینان مردانی بودند که از راه شمشیر و بعنوان سرباز مزدور زندگی می کردند و سربازانی را تشکیل می دادند که می بایست یک روز جانشین امرائی بشوند که خود در خدمت ایشان بودند.

پارسیان آریایی در جنوب ایران سکونت داشتند در زمان آنان به خصوص هخامنشیان به ورزش اهمیت می دادند. سپاهیان ایرانی، قوی و از نظر جسمانی برازنده بودند. تحت هدایت کوروش، رویای بزرگ توسعه قلمرو به واقعیت پیوست. در پایان فرمانروایی او در سال ۵۹۲ پیش از میلاد، امپراتور ایران تمام خاور نزدیک را در برمی گرفت. موفقیت کوروش در جنگ ها مرهون خصوصیات اخلاقی و آمادگی جسمانی سربازانش بود. پسر ها در شش سالگی باید برای تعلیم و تمرین خانه را ترک می کردند.

## دوران دولت ماد

در این عهد پرورش اسب و استفاده از آن مورد توجه کامل بوده؛ چنانچه وقتی امرای محلی ماد با هدایا به دربار پادشه آشور رفتند بهترین تحفه آنان اسب های مادی و لاجورد بوده است. اسب های عالی، سوارکاران ممتاز، تیراندازان ماهر، ارا به رانان بی باک و شکارچیان ورزیده و کشتی گیران دلیر همگی بر پایه اهمیت تربیت بدنی جوانان و تقویت قوای جسمی آنان بوده است.

## تربیت بدنی و ورزش در قرون وسطی

قرون وسطی به طور تقریب شامل ده قرن بین قرن پنجم تا آغاز قرن شانزدهم میلادی است. تهاجم بربرهای توتنی به امپراتور روم باعث شکست رومی ها شد و به دلیل اینکه این قوم مردمی چادر نشین بودند که به شکل بدوی زندگی می کردند و زندگی آنها توأم با شکار، چوپانی و شرکت در جنگ ها و ورزش ها بود و موجب احیای تربیت بدنی گردید. در

چنین شرایط زیستی، قدرت و تناسب و هماهنگی سیستم عصبی به‌خوبی ایجاد می‌شد. بربرهای توتنی، به تضمین نسلی قوی، سالم و بسیار تنومند در آینده کمک کردند.

## تربیت بدنی و ورزش در دوره نوزایش غرب (رنسانس)

دوره نوزایش بر تربیت بدنی و ورزش نیز تأثیر گذاشت، لذت بردن از حال و توسعه جسم و پرورش آن مورد توجه قرار گرفت و زهدگرایی در بین توده‌ها از رونق افتاد. نظریه وحدت روح و جسم و ضرورت هریک از این مقولات برای عملکرد بهینه در دوره نوزایش مورد پذیرش و حمایت قرار گرفت. بهبود یادگیری و دانش‌اندوزی از طریق سلامت جسمی، یک اعتقاد درونی شد. شخص پس از مطالعه و کار احتیاج به استراحت و تفریح داشت. توسعه و پرورش جسم باید هم به منظور سلامت و هم برای آمادگی جسمانی صورت می‌گرفت.

## تربیت بدنی و ورزش در ایران پس از اسلام

در ایران پس از اسلام سه گروه به‌نام فتیان، عیاران و شطاران ظهور کردند. فعالیت این گروه‌ها مبتنی بر نثار جان و مال و فرزند در راه رضای خدا، عفو و بخشش، روی برتافتن از لذت‌های دنیوی، جوانمردی و عدالت بود.

از آنجا که در دوران استیلای بنی‌امیه و بنی‌عباس سازمان‌دهندگان فتیان و عیاران به مردان فداکار و نیرومندی احتیاج داشتند در محلی که در پیچ و خم کوچه‌ای بود و رونقی نداشت جلساتی مخفیانه تشکیل می‌شد. در آغاز زور بازوی خود را محک می‌زدند و محلی به‌نام



زورخانه تشکیل دادند تا به این وسیله آمادگی بدنی و رزمی برای نابودی حکومت ظلم و تشکیل حکومت حق به دست آورند.

### تربیت بدنی در عهد صفویه

صفویان ورزش هایی همچون شمشیربازی، اسب دوانی، چوگان، تیراندازی، شکار، شنا و کشتی را رواج دادند. از معروف ترین پهلوانان این دوره می توان پهلوان بیک قمری، پهلوان میرباقر آجرپز، پهلوان جلال یزدی و پهلوان حیدر را نام برد.

در اواخر دوران صفوی که انحطاط و فساد دستگاه شاه سلطان حسین صفوی به جامعه از جمله زورخانه کشیده شد. ورزش و پهلوانی به علت بی کفایتی دربار و حکام شاه سلطان حسین که غرق در خوشی و لذت های ناروا شده بودند، نه تنها مقام معنوی خود را از دست داد و به زوال کشیده شد، بلکه ورزش که حافظ دین و ناموس شناخته می شد به عامل مزاحم ناموس مبدل شد. جوانان بسیاری به جای پرداختن به عملیات جسمانی بیشتر به دزدی و شب روی پرداختند.

### تربیت بدنی و ورزش در زمان قاجاریه

ورزش در زمان آقامحمدخان قاجار که از مردانگی و جوانمردی بهره ای نداشت به انزوا کشیده شد و ورزش پهلوانی کنار گذاشته شد. حتی پهلوانان را از روی بخل و حسادت زجر و شکنجه نیز می دادند.

اما به لحاظ آنکه مردم این فن شریف را دوست داشتند پس از قتل شاه، باز به ورزش به خصوص رشته کشتی پرداختند و به تدریج دوباره سنت باستانی را زنده کردند. قاجاریان همچون گذشتگان خود نظر به محبوبیت پهلوانان در بین مردم خود را ناگزیر علاقه مند به آنان نشان دادند، تا بدین وسیله خود را محبوب ملت سازند.

در این دوره پهلوانان در جشن ها به کشتی می پرداختند و در طول مسابقات، پهلوان پایتخت معین می شد. دیدارهای خارج از کشور در کشتی پهلوانی آغاز شد و چند نفری برای مسابقه به خارج از کشور سفر کردند. همچنین کشتی گیران برجسته ای از هند، روس، افغانستان ... به ایران آمدند.

## تربیت بدنی و ورزش در دوره پهلوی

اولین انجمن تربیت بدنی به صورت رسمی و قانونی سال ۱۳۱۳ تشکیل شد. ریاست عالیۀ آن را محمدرضا پهلوی به عهده داشت. حسین علاء به ریاست آن انتخاب شد. او عضو لژ بیداری جهانی و عضو لژ «مهر» وابسته به آلمان نیز بوده است.

مهم ترین فعالیت های انجمن عبارت اند از:

۱. تهیه کتب و مقررات ورزشی برای ورزشکاران ایرانی.
  ۲. تربیت تعدادی ورزشکار و مربی زیر نظر کارشناس آمریکایی (گیسون).
  ۳. تشکیل باشگاه های ورزشی، اردوهای تابستانی و شرکت در المپیک ۱۹۳۶ برلین.
- سال ۱۳۱۷ دانش سرای مقدماتی تربیت بدنی پسران تأسیس شد و برای نخستین بار به گزینش هنرآموز تربیت بدنی پرداخت. این دانش سرا پس از سه سال تعطیل شد و بار دیگر سال ۱۳۲۶ کار خود را از سر گرفت.
- گذشته از دانش سرای مقدماتی تهران، در اصفهان نیز رشته تربیت بدنی از سال ۱۳۳۰ دایر شد. دانشسرای عالی نیز از سال ۱۳۳۵ رسماً دوره کارشناسی تربیت بدنی را تأسیس کرد. همچنین دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران (سال ۴۵ و ۴۶) و مدرسه عالی ورزش وابسته به سازمان تربیت بدنی که بعدها به دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی (دانشگاه تربیت معلم) تغییر نام داده شد از سال تحصیلی ۵۲ - ۵۱ کار خود را آغاز کرد. از سال

تحصیلی ۵۴ - ۵۳ دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران دوره کارشناسی ارشد تربیت بدنی را دایر نمود.

دانشگاه های جندی شاهیپور و گیلان نیز در سالهای آخر دوره پهلوی به پذیرش دانشجو برای رشته تربیت بدنی اقدام کردند

در سال ۱۳۲۰ تربیت بدنی به دو بخش متمایز تفکیک شد یعنی تربیت بدنی آموزشگاه ها به وزارت فرهنگ زمان ، ورزش دستجات آزاد و پیشاهنگی به انجمن ملی تربیت بدنی واگذار شد، در گذر سالها در این ساختار همیشه متغیر، باز هم تغییراتی پیش آمد و در سه بخش مجزا یعنی سازمان تربیت بدنی و تفریحات سالم، کمیته ملی المپیک و شورای ورزش بانوان متمرکز شد .

در سال ۱۳۵۰ سازمان تربیت بدنی با قرار گرفتن در بخش معاونت نخست وزیری شکل قانونی تر و مستقل تری به خود گرفت و از این پس در استان ادارات کل تربیت بدنی و هیئتهای ورزشی عهده دار امور تربیت بدنی و ورزش در مرکز سازمان تربیت بدنی فدراسیونهای ورزشی و کمیته ملی المپیک ناظر بر فعالیتهای ورزشی شدند . در سال ۱۳۵۳ به لحاظ برگزاری این بازی ها مجموعه ورزشی آزادی احداث شد و به تناسب گسترش روزافزون ورزش و بنا به ضرورت توجه به اصول علمی تربیت بدنی و ورزش که در دنیای غرب به سرعت رو به تکامل و پیشرفت بود به تدریج مدارس و دانشکده های تربیت بدنی شکل گرفتند و حضور مرتب تیم های ورزش در دوره های مختلف از جمله بازی های المپیک و موفقیتی که در برخی از رشته های ورزشی مثل کشتی و وزنه برداری نصیب قهرمانان ایران شد زمینه ساز گسترش علاقه مردم به ورزش گردید.

## بازی‌های المپیک یا المپیاد ورزشی

به جشنواره ورزشی‌ای گفته می‌شود که به عقیده باستان‌شناسان و تاریخ‌نویسان در یونان باستان به انجام می‌رسیده، و در اواخر قرن ۱۹ میلادی از نو احیا شد. در دوره باستان جشن‌ها در ابتدا جنبه مذهبی داشته و برای ادای احترام به زئوس (پادشاه خدایان یونان) در صحن مربوط به او در المپیا برگزار می‌شد. در یونان باستان شرکت کنندگان متشکل از مردانی که ثروت و وقت کافی داشتند که به تمرین ورزشی پردازند بودند. پس از احیا مسابقات در دوران مدرن، تا دهه هفتاد قرن بیستم میلادی شرکت کنندگان حتماً می‌بایست ورزشکاران غیر حرفه‌ای می‌بودند؛ ولی در طی دهه هشتاد قرن بیستم، درها به روی ورزشکاران حرفه‌ای هم باز شد. بعد از گذشت سال‌ها از احیا شدن، المپیک تبدیل به معتبرترین و بزرگترین رویداد ورزشی در سراسر جهان شد. امروزه بسیاری از ورزشکاران آرزوی شرکت و مدال آوردن در المپیک را دارند.

کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) یک نهاد بین‌المللی است که مسئولیت اجرای المپیک را دارد و در ۲۳ ژوئن ۱۸۹۴ ایجاد شد و اکنون فعالیت‌های کمیته ملی المپیک ۲۰۵ کشور زیر نظر این کمیته است.

**بازیهای المپیک:** در ابتدا یک جشن مذهبی بود که برای ادای احترام به زئوس (پادشاه خدایان یونان) در صحن مربوط به او برگزار می‌شد. این مسابقات هر چهار سال یک بار و از سال ۷۷۶ قبل از میلاد در المپیا که محل صحن زئوس بود برگزار می‌شد. مسابقات در ابتدا تنها شامل «مسابقه دو» بود، ولی بعدها کشتی، بوکس و پرش به آن اضافه شد. شرکت کنندگان متشکل از افرادی بودند که ثروت و وقت کافی داشتند که به تمرین ورزشی پردازند. افراد در این مسابقات به صورت شخصی شرکت می‌کردند و نه به عنوان نمایندگان از شهر یا ناحیه‌ای خاص. تمرکز اصلی این مسابقات بر روی ویژگی‌های مردانه مانند قدرت و ورزیدگی که فرهنگ یونانی آن زمان ارج می‌نهاد پایه‌گذاری شده بود. جشن‌های «المپیا»

ادامه داشت تا سال ۳۹۴ که امپراتور روم آن را تعطیل کرد. این تعطیلی طولانی سبب ویرانی «المپیا» و نیایشگاه «ژئوس» نماد قدرت و پهلوانی گردید

## احیا مجدد در دوران مدرن

یک باستان‌شناس آلمانی به نام «کورتیوس» در دل تپه‌های خاموش «المپیا» به کاوش پرداخت، و آثار شگفتی را کشف کرد. فکر احیای این بازی‌ها قوت گرفت و با هزاران دشواری، مردی شریف، انسان دوست و دانشمند بنام «پیر بارون دوکوبرتن» فرانسوی به کمک دوستان خود در سال ۱۸۸۹ در پاریس همایشی تشکیل داد و اساس بازی‌های جدید المپیک را پی نهاد.

بازی‌های المپیک با الهام از این نام و این دوره‌های قهرمانی بوجود آمد. رسماً از سال ۱۸۹۶ بود که درآتن انجام گرفت و پس از آن هر چهار سال یک بار در نقاط مختلف جهان انجام گرفته‌است؛ و فقط سه دوره به دلیل جنگ جهانی اول و جنگ جهانی دوم انجام نپذیرفت

قدرت و پهلوانی گردید

## عضویت

در حال حاضر ۲۰۳ کشور در رقابت‌های المپیک شرکت می‌کنند. این رقم از ۱۹۳ کشوری که سازمان ملل متحد به رسمیت شناخته بیشتر است. کمیته بین‌المللی المپیک بر خلاف دیگر سازمان‌های بین‌المللی به کشورهایی که دارای استقلال سیاسی نیستند نیز اجازه شرکت در رقابت‌های المپیک را می‌دهد.

## موارد مهم و مداخل در المپیک

### سیاست

سیاست نیز در چند مورد در بازی‌های المپیک اختلال ایجاد کرد که اولین آن‌ها در بازیهای المپیک تابستانی ۱۹۳۶ در برلین رخ داد. حزب نازی آلمان از این بازی‌ها به عنوان حربه‌ای تبلیغاتی استفاده کرد. در این بازی‌ها لو زلانگ با کمکی که به جسی اونز (دونده و پرنده سیاه پوست) در مسابقه پرش طول کرد، باعث شد او اول شود و خود در جایگاه دوم ایستاد و بدین گونه روح ورزشکاری را در بازی‌های المپیک به نمایش گذاشت. جسی اونز در این مسابقات بر خلاف تصورات رایج در مورد برتری نژاد سفید، که به ویژه از سوی ناسیونال سوسیالیست‌های آلمانی مطرح شد، با کسب ۴ مدال طلا یکی از نقاط اوج ورزش سیاهان و جنبش ضد تبعیض نژادی را رقم زد.

### تحریم

به دلیل سرکوبی شورش مجارستانی‌ها توسط پیمان ورشو کشورهای هلند، اسپانیا، سوئیس المپیک ملبورن ۱۹۵۶ را تحریم کردند. کشورهای کامبوج، مصر، عراق و لبنان نیز به دلیل بحران کانال سوئز این بازی‌ها را تحریم کردند.

در سال ۱۹۷۶، به دلیل فشارهایی که از سوی جمهوری خلق چین اعمال شد، کانادا به تیم اعزامی از جمهوری چین (تایوان) اعلام کرد که این تیم نمی‌تواند تحت نام «جمهوری

چین» در المپیک تابستانی مونترال بازی کند، با این حال توافق شد که تایوان از پرچم و سرود ملی جمهوری خلق چین استفاده کند. تایوان مخالفت کرد و تا المپیک لس آنجلس در سال ۱۹۸۴ در این بازی‌ها حضور نیافت، تا اینکه بار دیگر با نام «چین تایپه» و با پرچم مخصوص خود بازگشت.

## داروهای نیروزا

یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی المپیک (و بطور کلی رقابت‌های ورزشی بین‌المللی)، استفاده از داروهای نیروزا است. ولین و آخرین مورد مرگ در اثر استفاده از داروهای نیروزا در المپیک، در سال ۱۹۶۰ رخ داد. در میدان دوچرخه‌سواری رم، کنت انه‌مارک دانمارکی از دوچرخه‌اش به زمین خورد و پس از آن فوت کرد. بررسی پزشکی قانونی نشان داد که مرگ وی در اثر استفاده از امفتامین بوده‌است. در اواسط دهه ۶۰، فدراسیون‌های ورزشی استفاده از داروهای نیروزا را منع کردند و در سال ۱۹۶۷، کمیته بین‌المللی المپیک نیز همین رویه را دنبال کرد.

در اواخر دهه نود، کمیته بین‌المللی المپیک در حرکتی سازمان‌یافته‌تر علیه دوپینگ دست به اقدام زد که این حرکت به تشکیل آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ در سال ۱۹۹۹ منجر شد. در المپیک تابستانی اخیر در سال ۲۰۰۰ و المپیک زمستانی ۲۰۰۲، معلوم شد که این نبرد هنوز پایان نیافته‌است چراکه بسیاری از مدال‌آوران رشته‌های وزنه‌برداری و اسکی میدانی، به دلیل استفاده از داروهای نیروزا رد صلاحیت شدند.

اخيراً، در المپیک زمستانی ۲۰۰۶، تنها یک ورزشکار در آزمایش دوپینگ مردود شد و مدالش لغو شد. در تنها مورد دیگر، سطح هموگلوبین ۱۲ نفر دیگر بالا تشخیص داده شد و جرمه آن یک تعلیق ۵ روزه به دلیل ملاحظات بهداشتی بود.

## جنبش المپیک

چندین سازمان در برقراری بازی‌های المپیک نقش دارند. آن‌ها در کنار هم نهضت المپیک را شکل می‌دهند. قوانین و راهکارهایی که این سازمان‌ها بر اساس آن فعالیت می‌کنند در بخش المپیک عنوان شده‌اند.

کمیته بین‌المللی المپیک (IOC) که اکنون ژاک روژ ریاست آن را بر عهده دارد، قلب نهضت المپیک را تشکیل می‌دهد. از این کمیته به عنوان دولت المپیک یاد می‌شود، زیرا کار حل و فصل مشکلات، تصمیم‌گیری‌های حیاتی مانند انتخاب میزبان مسابقات و برنامه‌ریزی برای المپیک بر عهده این کمیته است.

سه سازمان در سطحی تخصصی کمیته المپیک را تشکیل می‌دهند:

فدراسیون بین‌المللی (IFs)، هیئت‌های کنترل‌کننده هر ورزش (برای مثال فیفا یا فدراسیون بین‌المللی فوتبال و فدراسیون بین‌المللی والیبال، یا فدراسیون بین‌المللی والیبال).

کمیته ملی المپیک (NOCs)، که نهضت‌های المپیک در هر کشور را هدایت و کنترل می‌کنند (برای مثال کمیته المپیک ایالات متحده، یا کمیته ملی المپیک در ایالات متحده)

کمیته برنامه‌ریزی برای بازی‌های المپیک (OCOGs)، که مسئول کنترل رویدادهای خاص در المپیک است.



در حال حاضر نهضت المپیک ۲۰۲ عضو NOC و ۳۵ عضو IF دارد. OCOG ها قبل از هر المپیک تشکیل می‌شوند و پس از خاتمه آن و کامل شدن گزارش‌ها کتبی منحل می‌گردند.

به بیان دیگر نهضت المپیک متشکل از هر شخص و ارگانی است که در المپیک نقش دارند، مثل هیئت‌های داوری ورزش ملی، ورزشکاران، رسانه‌ها و حمایت کنندگان بازی‌های المپیک.

### مراسم بازگشایی

جدای از عناصر سنتی، کشور میزبان هم نمایش‌های هنری از رقص و تئاتر مرسوم در آن کشور را اجرا می‌کند.

عناصر سنتی بسیاری در مراسم افتتاحیه بازی‌های المپیک حضور دارند. مراسم معمولاً با برافراشتن پرچم کشور میزبان و اجرای سرود ملی آن کشور آغاز می‌شود. بخش سنتی جشن با رژه ملت‌ها شروع می‌شود که در آن ورزشکاران هر کشور به ترتیب در ورزشگاه رژه می‌روند. ورزشکار برجسته هر کشور پرچم آن کشور را در جلوی گروه ورزشکاران آن کشور حمل می‌کند.

به‌طور سنتی (که از المپیک تابستانی ۱۹۲۸ شروع شد) یونان به دلیل موقعیت تاریخی خود به عنوان مبدأ بازی‌های المپیک، اولین کشور و کشور میزبان، آخرین کشوری هستند که رژه می‌روند. (استثناً در سال ۲۰۰۴ که المپیک در آتن برگزار شد، یونان آخرین کشوری بود که رژه رفت؛ با این حال پرچم یونان جلوتر از بقیه حمل شد) دیگر کشورهای شرکت‌کننده بر اساس حروف الفبای زبان اصلی کشور میزبان و اگر زبان آن

کشور به حروف لاتین نباشد، بر اساس حروف الفبای انگلیسی رژه می‌روند. در المپیک تابستانی ۱۹۹۲ در بارسلونا هر دو زبان اسپانیایی و زبان کاتالان زبان رسمی بازی‌ها بودند، اما به دلیل عوامل سیاسی در حاشیه استفاده از زبان کاتالان، کشورها به ترتیب بر اساس حروف الفبای زبان فرانسوی وارد شدند.

پس از رژه کشورها، ابتدا رئیس کمیته المپیک کشور میزبان سخنرانی می‌کند و پس از آن رئیس IOC سخنرانی کرده و در انتهای سخنرانی خود رهبر کشور میزبان را معرفی می‌کند که پس از سخنرانی رئیس IOC رسماً المپیک را افتتاح می‌کند. در برخی موارد اشخاص دیگری به جای رهبر کشور میزبان المپیک را افتتاح می‌کنند. دو مثال از این مطلب به ایالات متحده بر می‌گردد. در سال ۱۹۶۰ معاون رئیس جمهور ریچارد نیکسون به جای دوايت آیزنهاور رئیس جمهور بازی‌های المپیک زمستانی ۱۹۶۰ را در دره اسکو در کالیفرنیا افتتاح کرد بار دیگر در سال ۱۹۸۰ والتر ماندیل، معاون رئیس جمهور به جای رئیس جمهور جیمی کارتر بازی‌های المپیک زمستانی ۱۹۸۰ را در لیک پلاسید، نیویورک افتتاح کرد. علی‌رغم این افتخار برگزاری بازی‌ها به شهر اعطا می‌شود و نه به کشور.

پس از آن پرچم المپیک را وارد ورزشگاه می‌کنند و در حالیکه سرود المپیک در حال اجرا است، آن را برافراشته می‌کنند. سپس حمل کنندگان پرچم هر کشور به دور یکدیگر حلقه زده و جایگاه ماندی را درست می‌کنند که در وسط آن یک ورزشکار (از زمان المپیک تابستانی ۱۹۲۰) و یک داور (از زمان المپیک تابستانی ۱۹۷۲) سوگند المپیک را یاد می‌کنند که بر طبق قوانین بازی کرده و داوری می‌کنند. در آخر مشعل المپیک وارد ورزشگاه می‌شود و پس از آنکه از دست هر ورزشکار عبور کرد به آخرین حمل‌کننده مشعل می‌رسد که معمولاً ورزشکاری مطرح از کشور میزبان است. او آتش را در جایگاه

مخصوص خود در ورزشگاه روشن می‌کند. (آتش المپیک از زمان المپیک تابستانی ۱۹۲۸ روشن بوده‌است، اما حمل امدادی مشعل از المپیک تابستانی ۱۹۳۶ آغاز شده‌است) از زمان المپیک تابستانی ۱۹۲۰ پس از جنگ جهانی اول، ۶۸ سال است که پس از روشن شدن شعله المپیک کبوترها را به نشانه صلح رها می‌کنند. اما پس از اینکه چند کبوتر در آتش المپیک در زمان افتتاح المپیک تابستانی ۱۹۸۸ سوختند، این کار متوقف شد.

## مراسم پایانی

نشانه‌های تاریخی بسیاری نیز در زمان برگزاری مراسم اختتامیه، یعنی پس از اتمام تمامی مسابقات ورزشی، به اجرا گذاشته می‌شود. در ابتدا حمل کنندگان پرچم از هر یک از کشورهای شرکت‌کننده در یک ردیف وارد ورزشگاه می‌شوند، اما در پشت آن‌ها تمامی دیگر ورزشکاران بدون هیچ نشانه یا دسته‌بندی خاصی رژه می‌روند. این سنت از بازی‌های تابستانی ۱۹۵۶ و به پیشنهاد دانش‌آموزی از ملبورن اجرا می‌شود. به پیشنهاد او با این کار ورزشکاران جهان در کنار یکدیگر «یک ملت» خواهند بود. (در ۲۰۰۶ ورزشکاران با هموطنان خود وارد ورزشگاه شدند و در ادامه جشن همه با هم مخلوط شدند)

پرچم سه کشور هر یک در هر بار هم‌زمان با نواخته شدن سرود ملی کشورشان در میله‌های پرچم به اهتزاز درآمده‌است. پرچم یونان (که افتخار خاستگاه مسابقات المپیک را یدک می‌کشد)، پرچم کشور میزبان و سرانجام پرچم کشوری که میزبان مسابقات المپیک تابستانی یا زمستانی در سال آینده خواهد بود. (استثناً در سال ۲۰۰۴ که مسابقات المپیک در آتن برگزار شد، تنها یک پرچم؛ یعنی پرچم یونان به اهتزاز درآمد)

طی مراسمی موسوم به «مراسم آنتورپ»، (علت این نام‌گذاری آن است که این سنت در خلال المپیک تابستانی ۱۹۲۰ در شهر آنتورپ برای اولین بار اجرا شد) شهردار شهری که مسابقات را سازماندهی کرده‌است، یک پرچم مخصوص المپیک را حمل می‌کند و آن را به رئیس کمیته ملی المپیک می‌رساند. رئیس کمیته ملی المپیک پس از دریافت پرچم المپیک، آن را به شهردار شهری که میزبان مسابقات المپیک است، می‌دهد. شهردار نیز پس از دریافت پرچم، آن را هشت مرتبه می‌چرخاند. از این پرچم‌ها ۳ عدد بیشتر وجود ندارد و این ۳ پرچم با همه دیگر پرچمها فرق دارند؛ تفاوت این پرچمها با سایر پرچمها در آن است که دور آن پرچم‌های ۳ گانه یک حاشیه ۶ رنگی وجود دارد و نیز آن پرچمها توسط روبان‌های ۶ رنگی به میله پرچم بسته شده‌اند.

## رشته‌های ورزشی در المپیک

مسابقات المپیک تابستانی ۲۰۰۴ در ۲۸ رشته ورزشی برگزار شد. اگر هر رشته ورزشی، از قبیل ورزش‌های آبی، به‌طور جداگانه شمرده می‌شد، شمار رشته‌های ورزشی به ۳۷ می‌رسید. ۹ رشته ورزشی در برنامه نخستین المپیک جای داشتند و در تمام دوره‌های بعد نیز برگزار شده‌اند: دو و میدانی، دوچرخه‌سواری، شمشیربازی، ژیمناستیک، وزنه‌برداری، تیراندازی، شنا و کشتی. اگر مسابقات قایقرانی در سال ۱۸۹۶ به سبب شرایط نامناسب جوی لغو نمی‌شد، این ورزش نیز به فهرست ورزش‌های آن المپیک افزوده می‌شد.

آخرین المپیک زمستانی در ۷ رشته ورزشی برگزار شد و اگر بخواهیم هر رشته ورزشی، از قبیل اسکی و اسکیت را به‌طور جداگانه بشماریم، باید بگوییم با ۱۵ رشته ورزشی برگزار شد. از میان این رشته‌ها، اسکی بیرون از جاده، اسکیت بازی نمایشی، هاکی روی یخ، عملیات مرکب اسکاندیناویایی، پرش با اسکی، و اسکیت سرعت در برنامه همگی

المپیک‌های زمستانی قرار داشته‌است. افزون بر آن اسکیت نمایشی و هاکی روی یخ حتی قبل از ظهور مسابقات المپیک زمستانی، بخشی از مسابقات المپیک تابستانی بود و تیم‌ها در این زمینه با یکدیگر به رقابت می‌پرداختند.

در سال‌های اخیر، کمیته ملی المپیک به منظور جلب توجه تماشاگران چندین ورزش دیگر را نیز به برنامه مسابقات افزوده‌است. به عنوان مثال می‌توان به اسنو بورد و والیبال ساحلی اشاره کرد. رشد المپیک همچنین باعث می‌شود که ورزش‌های کم طرفدار مانند پنج‌گانه مدرن یا ورزش‌های پرهزینه (قایقرانی آب‌های آرام) جایگاه خود را در برنامه المپیک از دست بدهند. کمیته ملی المپیک تصمیم گرفته‌است از سال ۲۰۱۲ بیسبال و سافت‌بال را از برنامه مسابقات المپیک خارج کند.

مطابق ماده ۴۸۰۱ منشور المپیک، هر دوره مسابقات المپیک تابستانی باید با دست‌کم ۱۵ ورزش برگزار شود. کمیته ملی المپیک پس از نشست صد و چهاردهم (۱۱۴) خود در (مکزیک ۲۰۰۲)، تصمیم گرفت برنامه المپیک تابستانی را به حداکثر ۲۸ ورزش، ۳۰۱ مسابقه و ۱۰۵۰۰ ورزشکار محدود کند. مسابقات المپیک عبارت است از ورزش‌هایی که تحت نظارت فدراسیون‌های بین‌المللی قرار دارد و فهرست آن در ماده ۶۴ منشور المپیک آمده‌است. رای دو سوم اعضای کمیته ملی المپیک لازم است تا بتوان منشور المپیک را اصلاح کرد و یک فدراسیون رسمی را به جایگاه المپیک ارتقا داد و آن رشته ورزشی را برای گنجاندن در برنامه المپیک واجد شرایط تلقی کرد. ماده ۴۷ منشور المپیک می‌گوید: تنها ورزش‌های المپیکی را می‌توان در برنامه المپیک گنجاند.

کمیته بین‌المللی المپیک در نخستین جلسه‌ای که پس از هر المپیاد برگزار می‌کند به بررسی در مورد برنامه المپیک می‌پردازد. برای آنکه بتوان نام ورزشی را در برنامه المپیک نوشت،

به رای اکثریت اعضا نیاز است. بر اساس قوانین فعلی، هر یک از ورزش‌های المپیک که برای قرار گرفتن در مسابقات المپیک خاصی انتخاب نشده‌اند، کماکان ورزش المپیک محسوب می‌شوند و ممکن است در مسابقات آتی به شرط حصول رای اکثریت در برنامه المپیک جای گیرند. در هفدهمین جلسه کمیته ملی المپیک در سنگاپور، ۲۶ ورزش برای قرار گرفتن در برنامه المپیک ۲۰۱۲ لندن انتخاب شدند.

پایان